

18. 5. 2018

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Ekonomická závislost rozhodců ve světle aktuální judikatury

Ve druhé polovině roku 2017 se odvolací a dovolací soudní instance zabývaly otázkou ekonomické závislosti ad hoc rozhodců ustanovovaných opakovaně jednou ze stran sporu. V rámci tohoto článku jsou rozebrány závěry rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové č.j. 27 Co 139/2017-92 ze dne 31. července 2017, dále usnesení Krajského soudu v Praze č.j. 28 Co 263/2017-103 ze dne 24. srpna 2017 a především usnesení Nejvyššího soudu č.j. 20 Cdo 4022/2017-124 ze dne 23. ledna 2018.

Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové č.j. 27 Co 139/2017-92, ze dne 31. července 2017

Krajský soud ve svém rozhodnutí posuzoval odvolání proti zamítnutí žaloby na zrušení rozhodčího nálezu, kterou podal dlužník. Dlužníku byla rozhodčím nálezem uložena povinnost uhradit dluh vzniklý ze smlouvy o půjčce uzavřené s nebankovní institucí. V rozsudku mimo jiné krajský soud formuloval svou úvahu nad tím, zda je dodržena zásada rovnosti stran v případech stanovení způsobu určení rozhodce výběrem z uzavřeného množství vyjmenovaných rozhodců v rámci formulářových smluv institucí. Krajský soud tento způsob nepovažoval za dostatečně transparentní. Stejně úskalí soud definoval u nezávislé třetí autority tzv. „appointing authority“, kdy je určením rozhodce pověřeno arbitrážní centrum, jež není stálým rozhodčím soudem a jež organizuje rozhodčí řízení ad hoc a vybírá ze stále stejného okruhu rozhodců, jejichž činnost organizačně i administrativně zabezpečuje. Instituce produkující velké množství smluv, jejichž součástí jsou takto formulované rozhodčí doložky či rozhodčí smlouvy, totiž podle názoru krajského soudu činí ve smlouvě ad hoc rozhodce závislými na této instituci ve smyslu ekonomickém. Soud vyjádřil domněnku, že pokud smlouvou určený rozhodce bude mít zájem na svém budoucím ustanovení v dalších sporech vedených ustanovující institucí, bude rozhodovat ve prospěch této instituce, a nikoliv nezávisle a nestranně. Tím je následně způsobena nerovnováha stran sporu v jejich vzájemných právech a povinnostech, což je v rozporu s ustanovením § 1800 odst. 2, resp. s ustanovením § 433 zákona č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník. Soud tento svůj závěr opřel zejména o počet sporů vedených konkrétním rozhodcem ve věcech uvedené instituce a velmi vysokou částkou, kterou za tento počet sporů rozhodce inkasoval. Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové je konečným rozhodnutím, ve věci nebylo podáno dovolání.

Usnesení Krajského soudu v Praze č.j. 28 Co 263/2017-103, ze dne 24. srpna 2017

V tomto případě krajský soud rozhodoval o odvolání povinné proti zamítnutí jejího návrhu na zastavení exekuce nařízené na základě pravomocného rozhodčího nálezu na návrh oprávněné. Povinná zejména argumentovala tím, že úvěrová smlouva a potažmo rozhodčí smlouva uzavřená s

nebankovní institucí adhezním způsobem je neplatná, tudíž že ani rozhodce, který uložil povinné povinnost hradit, neměl pravomoc spor rozhodnout. Soud se v rámci této argumentace následně mimo jiné zaměřil na posouzení, zda obě strany sporu měly rovná práva při výběru rozhodců. Soud shledal, že jakmile nemá jedna ze stran možnost podílet se na obsahu smlouvy, je možno tuto stranu označit za slabší. Pokud namísto soudu, jehož pravomoc a příslušnost stanoví občanský soudní řád a konkrétní soudce je následně vybrán dle rozvrhu práce příslušného soudu, rozhodoval tedy spor rozhodce dle výběru silnější ze stran, jsou tím porušeny předpisy na ochranu spotřebitele. V rozhodčí smlouvě formulářového typu byl stanoven okruh 13 rozhodců, ze kterých pro případ sporu mezi stranami byl zvolen jeden z nich. Toto penzum rozhodců je ve stejném složení uváděno ve všech rozhodčích smlouvách oprávněné. Podle názoru krajského soudu je-li v rozhodčí smlouvě uvedena osoba, která má s určitým subjektem vztahy na dlouhodobější bázi, zakládá to její materiální závislost na tomto subjektu. Ustanovení takové osoby do role rozhodce tudíž vede k nerovnosti práv a povinností mezi stranami rozhodčí smlouvy. Krajský soud vyjádřil názor, že ekonomicky závislým na ustanovujícím subjektu nemusí být explicitně rozhodce, jenž nakonec spor mezi stranami rozhodl. Postačí, pokud bude prokázána ekonomická závislost mezi kterýmkoli z rozhodců vyjmenovaných v rozhodčí smlouvě a ustanovujícím subjektem, aby šlo o ujednání v rozporu s dobrými mravy, které činí celou smlouvu neplatnou. Ve světle výše uvedených právních názorů krajského soudu byla exekuce vedená proti povinné zastavena, čímž soud otevřel prostor pro zastavení dalších podobných případů exekucí. Oprávněná však proti rozhodnutí podala dovolání, o kterém zatím nebylo rozhodnuto.

Usnesení Nejvyššího soudu č.j. 20 Cdo 4022/2017-124, ze dne 23. ledna 2018

Nejvyšší soud uvedeným usnesením posuzoval rozhodnutí soudů nižších instancí, které shodně zamítly návrh povinné na zastavení exekuce vedené na základě pravomocného rozhodčího nálezu vydaného na návrh oprávněné. Pro tento článek jsou důležité závěry soudu ohledně zhodnocení ekonomické závislosti rozhodce rozhodujícího ve sporu ve smyslu předchozích odstavců. I v tomto případě byl rozhodce vybrán na základě rozhodčí smlouvy uzavřené se slabší stranou z širšího okruhu vyjmenovaných osob. Nejvyšší soud se ztotožnil se svými závěry uvedenými v předchozích rozhodnutích[1] ohledně podmínek pro vyloučení rozhodce z projednání a rozhodnutí věci, tedy že vztah rozhodce k věci, účastníkům či jejich zástupcům musí být evidentní. Kromě případů příbuznosti mezi účastníky a rozhodcem či jeho pozice svědka ve stejném sporu, zahrnuje Nejvyšší soud do demonstrativního výčtu taktéž vztah ekonomické závislosti na některém z účastníků řízení. V rozhodovaném případě však Nejvyšší soud předestřenou ekonomickou závislost neshledal. Soud uvedl, že by se muselo jednat o ekonomický vztah bezprostřední a přímý. Tedy například pokud by rozhodce byl v zaměstnaneckém či obdobném poměru k jedné ze stran. Definovaný ekonomický vztah závislosti nespaturuje soud ve skutečnosti, že v každém sporu, ve kterém je opakovaně ustanovován, mu vzniká nárok na odměnu. Nejvyšší soud má dále za to, že dostatečný mechanismus ochrany poskytuje stranám rozhodčího řízení ustanovení § 8, potažmo ustanovení § 11, zákona č. [216/1994](#) Sb., o rozhodčím řízení. Tato ustanovení formulují podmínky, za nichž lze konstatovat podjatost rozhodce, respektive oznamovací povinnost o této skutečnosti ukládá přímo rozhodci. Námitku podjatosti je nicméně nutné řádně zdůvodnit okolnostmi, pro které je nutné rozhodce vyloučit. V neposlední řadě pak Nejvyšší soud argumentoval již zrušeným ustanovením § 8 odst. 3 zákona č. [216/1994](#) Sb., které z pohledu soudu garantuje stranám dostatečnou transparentnost ustanovování rozhodců. Toto ustanovení stanovilo, že rozhodce má povinnost sdělit, zda v posledních 3 letech vydal rozhodčí nález nebo je rozhodcem v neskončeném sporu některé ze stran.

Shrnutí

Hromadné zastavování exekucí na podkladu výše uvedených rozhodnutí odvolacích soudů k ekonomické závislosti rozhodců na jedné ze stran sporu může na jedné straně vést k teoretickému

vyvážení nerovnosti stran sporu v rozhodčích řízeních vedených na základě adhezních smluv, na druhou stranu však může směřovat proti principu právní jistoty. Je tedy zcela na místě, že tuto právní otázku autoritativně zhodnotil taktéž Nejvyšší soud, který vyjádřil názor, že ekonomická závislost rozhodce na jedné ze stran musí být bezprostřední a přímá, aby způsobila neplatnost rozhodčí smlouvy, potažmo rozhodčí doložky.

Mgr. Sabina Langrová,
advokátní koncipientka

[KŠD LEGAL advokátní kancelář s.r.o.](#)

CITY TOWER
Hvězdova 1716/2b
140 00 Praha 4

Tel.: +420 221 412 611
Fax: +420 222 254 030
e-mail: ksd.law@ksd.cz

[1] Jedná se například o rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. září 2014, sp.zn. 23 Cdo 3150/2012; případně o usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. srpna, č.j. 20 Cdo 1330/2016.

EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [DEAL MONITOR](#)
- [Tři dekády v advokacii a otevřený pohled na to, co profesi i justici nejvíc škodí](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [Vybrané otázky poskytování zdravotních služeb na dálku](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [„Za každou kauzou je živý příběh“](#)
- [Ombudsman na Maltě - základní parametry a role. A v čem bychom se mohli poučit i my v Česku?](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [Rozhovor s JUDr. Veronikou Janoušek Rudolfovou, samostatnou advokátkou specializující se na sportovní právo](#)
- [DEAL MONITOR](#)